

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość
Górczyna

1. Nazwa

CMENTARZ ŻYDOWSKI

2. Czas powstania

Kon. XIX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**Na skraju mł. lasu, na poł.-wsch. od
cmentarza ewangelickiego.
Dz. nr 320**

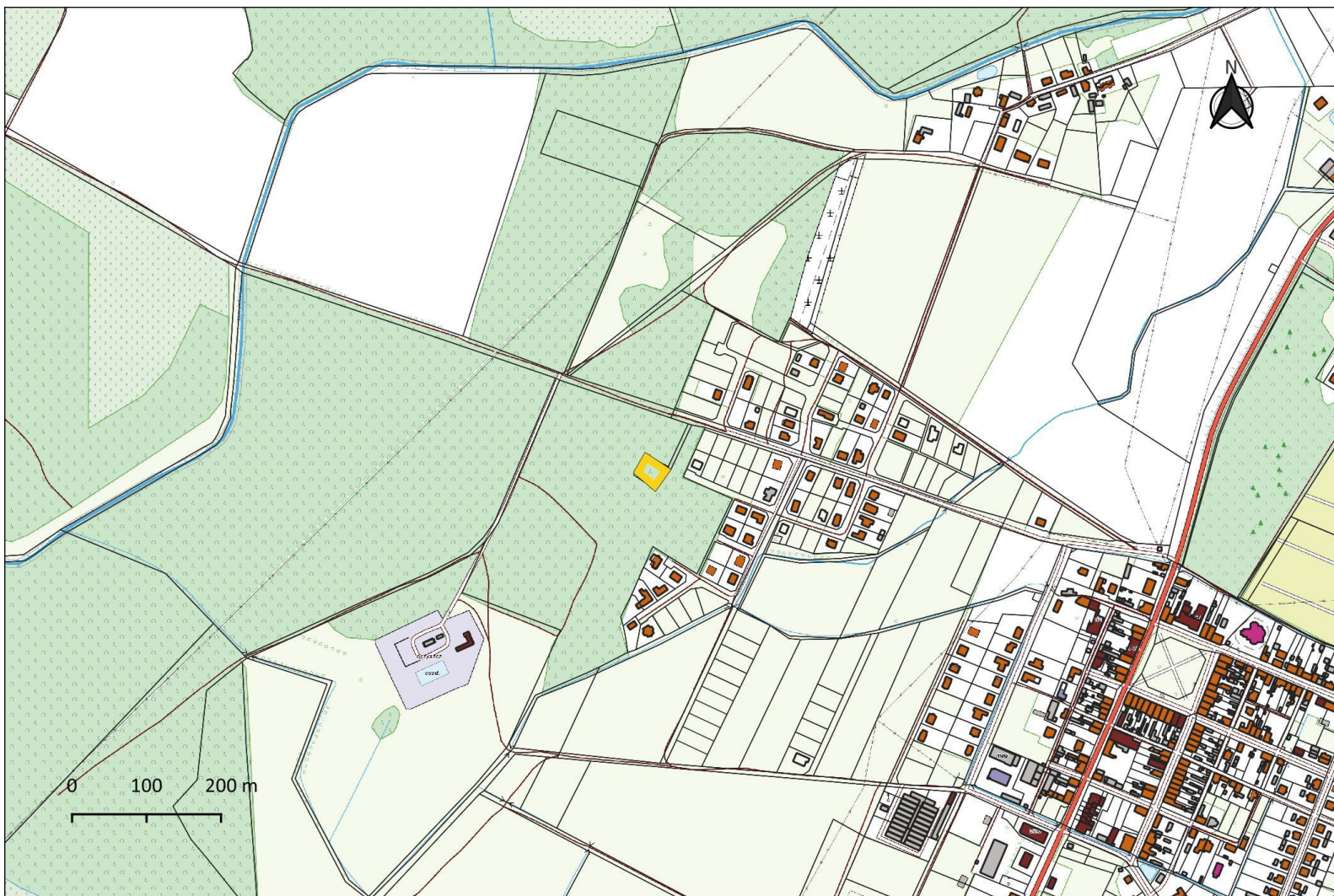
5. Przynależność administracyjna
województwo **lubuskie**

powiat **wschowski**

gmina **Szlichtyngowa**

6. Formy ochrony

**Wpis do rejestru zabytków pod nr 1156/A
z dnia 28.11.1989 r.**

Teren cmentarza żydowskiego zaznaczony kolorem żółtym.

8. Historia, opis i wartości

Historia.

Szlichtyngowa była typowym prywatnym miastem, w którym o wszystkim decydowała wola właściciela. W przywileju lokacyjnym z 11 VII 1645 r. jego fundator i pierwszy właściciel Johann von Schlichting bezwzględnie zakazał osiedlania się w nim Żydom. Jego potomkowie nie byli już tak rygorystyczni i pozwolili Żydom osiedlić się w mieście. Prawdopodobnie osiedlenie nastąpiło, po zniszczeniach wojennych i szalejącej w latach 1709-1710 zarazie. W tym czasie spalił się również kilkakrotnie majątek Schlichtingów w Górczynie. Wszystko to najprawdopodobniej wpłynęło na zgodę na osiedlenie się Żydów w miasteczku. Podlegający władzy Schlichtyngów Żydzi zajmowali się najczęściej drobnym handlem, sprowadzając towary z Głogowa i Frankfurtu nad Odrą. Nie byli właścicielami domów. Gmina była zorganizowana tak samo jak w pobliskim Bojanowie i liczyła 22 rodziny, w sumie 160 osób. Ówczesne obciążenia finansowe wobec Rzeczypospolitej to poglówne wynoszące 12 groszy od osoby. Opłaty wobec dominium to 2 talary i 20 srebrnych groszy rocznie i jeden grosz od cmentarza. Oprócz tego gmina opłacała wszystkie podatki miejskie i dodatkowo 2 srebrne grosze na radę miejską od każdej rodziny. Cmentarz dawny żydowski. został założony w II połowie XVIII wieku. Zachowało się około 50 macew (w większości wykonanych z piaskowca), z których najstarsza pochodzi z 1802. Zachowało się też dziewiętnastowieczne kamienne ogrodzenie. Na teren nekropolii przewieziono też część macew z kirkutu w pobliskiej Wschowie. Ma powierzchnię około 0,18 ha.

Opis.

Założony na planie kwadratu, ogrodzony kamiennym murem z ceglana bramą. Rozplanowanie wnętrza nie do rozczytania. Obecnie nagrobki ustawione w rzędach w głębi cmentarza.

Wartości.

Cmentarz żydowski prezentuje wartości zabytkowe, wartość artystyczną, historyczną i naukową. Jest przykładem funkcjonowania wiejskiego cmentarza dla ludności pochodzenia żydowskiego z licznie zachowanymi macewami z przełomu XIX i XX wieku, które bardzo nielicznie zachowały się w tej części regionu.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania.

Cmentarz zachowany w dobrym stanie, z zachowaniem kontekstu przestrzennego i historycznej kompozycji. Część macew po przeprowadzonych pracach konserwatorskich. Ogrodzenie i furta w dobrym stanie.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Cmentarz wpisany do rejestru zabytków województwa lubuskiego prawomocną decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pod numerem 1156/A. W związku z powyższym, wszelkie prace w obrębie cmentarza należy prowadzić w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W oparciu o art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, formułuje się następujące postulaty konserwatorskie: bezwzględnej ochronie konserwatorskiej podlega kompozycja założenia wraz z zielenią, macewami i ogrodzeniem. Należy prowadzić systematyczną kontrolę stanu zachowania nagrobków i w razie potrzeby przeprowadzić prace konserwatorsko-restauratorskie.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków